

Svatováclavské lázně: voda, zdraví, lidé, duch místa, krajina

- Projekt úprav ve VKP Svatováclavské lázně vznikl v roce 2015 pod Okrašlovacím spolkem v Jílovém u Prahy. Autory projektu úprav VKP jsou J. Stachura, D. Kolmanová, M. Dostál a J. Vojar.
- Hlavním cílem projektu bylo zachování celkového významu lokality Svatováclavských lázní a její zpřístupnění pro veřejnost.

Svatováclavské lázně, historie a současnost

- Svatováclavské lázně jsou dost možná jedno z nejstarších lázeňských míst v Česku.
- Od 18. století zde stávala dřevěná kaplička, poté J. B. Schönplug, syn významného jílovského purkmistra (ulice Šenflukova), poskytl peníze na stavbu kamenné kaple, definitivně dokončené až v roce 1764. Kaple je jednoduchou obdélníkovou budovou s malou věžičkou, v které byl až do roku 1917 zvon.

- Svatováclavské lázně a hostinec zřídila na místě obec již v 18. století. Ve 20. století vlastnila hostinec Anna Klomínková, majitelka jílovského pivovaru.
- Dnes místo vlastní jílovská katolická farnost a pečuje o něj okrašlovací spolek, který jej má v pronájmu.

Voda v krajině... Krajina ve vodě.. Vodní krajina.

- Množství a kvalita vody zásadně proměňují podobu krajiny.
- Krajina ale s vodou reaguje – jinak se voda (řeka) chová v umělém narovnaném korytě, jinak v rašelinisti.
- Důležitým faktorem je rychlost průchodu vody při povodni krajinou – relativně přírodní povodí Lužnice s meandry a rybníky má maximální odhadnutou kapacitu 140 mil m³ vody (Lhotský 2010).
- Přírodní průběh toku, prameniště a mokřady pomáhají v období sucha zlepšovat vodní bilanci krajiny, v období lokálních povodní mají svůj význam různé tůňe a jiné přirozené zásobárny vody.

Lokální povodně v létě 2013—Studenský potok pod štolou sv. Josefa.

- Přírodní prameniště a mokřady jsou v dnešní moderní krajině důležitými stanovišti pro flóru i faunu. Všechna na první pohled neuspořádaná a neuklizená stanoviště zvyšují biologickou rozmanitost krajiny. Vítejte v našem místním jílovském pralesi!
- Tento „prales“ je lužním lesem – porostem v okolí řek, potoků atp. Objevují se zde druhy jako javor, jilm, vrba nebo jasan. Lužní les je stanoviště proměnlivé v závislosti na tvůrčí činnosti vody.

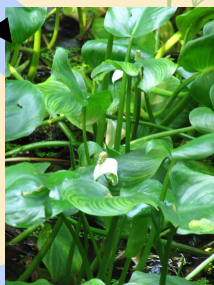
Lužní les, mokřadní flóra ve Svatováclavských lázních

- V běžné moderní krajině jsou to stanoviště pro rostlinné druhy, které jinde nenachází vhodné podmínky.
- Specifické prostředí lužních lesů zahrnuje: vyšší hladinu podzemní vody, vyšší obsah živin, těžké humózní (jílovité) půdy, větší podíl odumřelých kmenů, větví, kořenů atp.

Lužní les v NP Podjíví

- Významný krajinný prvek Svatováclavské lázně byl vyhlášen především kvůli výskytu chráněné rostliny ďablíku bahennímu (*Calla palustris*) v jezírku u příjezdové cesty k restauraci. Na lokalitě byly z chráněných rostlin dále objeveny: jeden exemplář vachty trojlísté (*Menyanthes trifoliata*) a v nádrži velký porost řezanu pilolistého (*Stratiotes aloides*), který byl patrně přinesen ze zahradního jezírka.

- Z hlediska ochrany flóry i celého charakteru porostu je žádoucí odstranění kopřiv, maliníku, ostružiníku a invazní křídlatky. Důležité je také částečné prosvětlení, které ale musí zachovat charakter porostu s odumřelou dřevní hmotou a hnízdními otvory. Důležitá je také kontrola jakosti povrchové vody, aby nedocházelo k její kontaminaci odpadními vodami.

Ochrana obojživelníků

- Celkově je na světě popsáno na 7500 druhů obojživelníků, v ČR 21 druhů – 13 žab, 7 druhů čolků a mlok skvrnitý.
- Obojživelníci potřebují ke svému životu vodu i souši, právě pro svoje nároky na prostředí jsou velmi ohroženou skupinou živočichů.
- Hlavní příčiny úbytku a ohrožení obojživelníků jsou: ničení stanovišť melioracemi, úprava vodních toků a slepých ramen, negativní je také špatná prostupnost krajiny v důsledku budování komunikací a provozu na nich, který ohrožuje migrující obojživelníky.

skokan skřehotavý a čolek obecný

- V ochraně obojživelníků je nutné zajistit vodní biotopy pro rozmnožování obojživelníků, biotopy na souši pro přezimování a také prostupnost krajiny mezi nimi.
- Tímto vhodným biotopem pro rozmnožování obojživelníků je i prameniště v okolí Svatováclavských lázní. Lokalita je stanovištěm těchto druhů obojživelníků: skokan zelený (*Pelophylax esculentus*), skokan skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*) nebo ropucha obecná (*Bufo bufo*). Na lokalitě se vyskytuje i čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*) a jsou zde také vhodné podmínky pro chráněnou užovku obojkovou (*Natrix natrix*).

Činnost Okrašlovacího spolku v Jílovém u Prahy

- Nestátní nezisková organizace – péče o krajinu Jílovska (stromy, památky, cesty i lidé).
- Založen v roce 1999 z iniciativy Iva Nevečeřala, navazuje na tradici jílovského okrašlovacího spolku z roku 1892.
- Od roku 2015 je akreditovaným pozemkovým spolkem při ČSOP, v dlouhodobém pronájmu máme okolí Svatováclavských lázní v Jílovém u Prahy a sad v Borku.
- V současnosti má spolek cca 30 členů, scházíme se u klubovny spolku v areálu jílovské ZŠ každou první středu v měsíci (více informací na webu).
- Spolek působil na asi dvou desítkách míst.

Zeleň, stromy...

Spolek za dobu svého působení vysadil několik set stromů – stromořadí pod Boží skálou, lípy pod Halíří, třešňovou alejí k Ráčku, jabloně podél cesty k Turyni...

Jílovské vyhlídky

Okružní trasa kolem Jílového přes vyhlídková místa jako sv. Anna, Pepř, rozcestí „U obrázku“ a další. Celý okruh měří cca 15 km a výchozí bod je na jílovském náměstí.

Kaple sv. Václava

Kaple není jedinou památkou v péči spolku. Spolek obnovuje také další sakrální stavby v krajině: kapličku v aleji Třešňovka, kaplička pod nádražím, obnova dvou křížů nad Včelním hrádkem, křížek na Vráži...

Děkujeme za podporu členům spolku i našim sponzorům: Město Jílové u Prahy, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, IFER, s.r.o., ČSOP, Nadace Partnerství, Nadace OF, Truhlářství Přemysl Škarvada...

„Realizováno v rámci programu rozvoje pozemkových spolků Českého svazu ochránců přírody s grantovou podporou Ministerstva životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanovisko MŽP.“